

ЛИСТ ЕЛЕКТРОМРЕЖЕ СРБИЈЕ ГОДИНА 7 БРОЈ 59 НОВЕМБАР 2012.

A large, vertical photograph of a complex steel lattice power transmission tower against a bright, cloudy sky. Multiple sets of power lines are visible, some in the foreground and others receding into the distance.

НИКОЛА ПЕТРОВИЋ,
В.Д. ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА ЈП ЕМС

Боља реализација и успешније пословање

ПОЧЕТАК ИЗГРАДЊЕ ТС 400/110 KV ВРАЊЕ 4

Капитална инвестиција на југу Србије

Боља реализација и успешније

„Спреман сам да се, лично, бавим, и сваким стубним местом појединачно, ако то буде потребно“, каже нови генерални директор ЕМС-а

Никола Петровић, постављен је у септембру на место в. д. генералног директора ЈП ЕМС. После пар месеци, директор Петровић за лист ЕМС сумира прве утиске које је стекао на руководећем положају у Предузећу и говори о приоритетима, плановима и амбицијама новог Пословодства

Какви су били ваши први утисци о Компанији чији сте нови први човек?

Наравно да сам, као човек из енергетског сектора, од раније упознат са радом Електропреже Србије и да сам помно пратио све што се догађа у сфере енергетике. Зато сам и био свестан какве ме обавезе очекују и о коликој одговорности се ради. Угао гледања је, наравно, другачији када се заиста и седне за кормило толиког система. Први утисци били су позитивни, пре свега јер су људи који раде у овом предузећу стручни и одговорни. ЕМС је, у српским условима, пример успешног пословања јавних предузећа. Озбиљан простор за напредак постоји у области инвестиција. Подаци говоре да би реализација инвестиција могла бити боља и мој тим и ја бићемо максимално посвећени подизању ефикасности и ефективности пословања Предузећа. Ту мислим на све делатности Електропреже Србије. ЈП ЕМС је пословао успешно претходних година, али ја сам уверен да може још боље. Да тако не мислим не бих ни прихватио ову функцију. Оно што мој тим и ја доносимо је нова енергија и решеност да се смелије ухватимо у коштац са свим препекама које будућност доноси.

Какви су били први контакти с директорима дирекција и сектора, центара и погона?

Први сусрети са директорима су били врло важни и корисни јер су ми пружили увид у пословање Предузећа. Указали су ми на добре и не тако добре аспекте досадашњег начина рада. Разговори са члановима тима су кључни за успешно пословање сваког предузећа.

Оно што је важно је да сви имамо исте амбиције што наговештава добру перспективу у послу којим се бавимо. Овакви сусрети са директорима у нашој компанији постаће редовна пракса. Увек сам спреман да чујем реч наших стручњака, имам поверење у наше људе, за које знам да Електропрежу Србије гледају као своју кућу.

Постепено се формира ново Пословодство и креирате тим најближих сарадника. Да ли се може очекивати другачија организациона структура у Предузећу?

Прерано је да се говори о променама у организационој структури. ЕМС је огроман систем и ја још увек сагледавам комплетну функционалност Предузећа. Већ смо додали Дирекцију за буџет, контролу и планирање и Центар за међународне и регулаторне послове, али не видим да ће бити потребна нека већа промена организационе шеме. У сваком случају, свака евентуална промена биће у циљу побољшања ефикасности пословања и неће бити на штету запослених. До промена у Пословодству долази зато што, као што сам већ рекао, дубоко верјујем да се пословање ЈП ЕМС може унапредити. Имам визију будућности ове Компаније, а како би се та визија остварила, стварам тим најближих сарадника за које знам да имају знања и енергије да прате ритам који ћу поставити.

Који су Ваши приоритети и први задаци које сте поставили?

Мој приоритет ће бити да се поправи оно где смо најслабији, а то су реализације инвестиција. Реализација планираних инвестиција за 2012. годину до 1. октобра је 39 посто, што је далеко од импресивног. Знам да су томе допринели разни фактори, на које ЈП ЕМС није увек могао да има утицај, или сматрам да Предузеће нашег реномеа ипак мора имати боље резултате на том пољу. Задаци су већ постављени годишњим, петогодишњим и десетогодишњим плановима, само треба кренути у одлучну реализацију. Спреман сам да се, лично, бавим и сваким стубним местом појединачно,

ако то буде потребно. Приоритет је и очување и унапређење позитивних трендова у пословању и брига о запосленима. Знамо да економска ситуација у земљи није сјајна и да ће многе мере које Влада буде доносила бити тешке и непопуларне, али желим да запослени знају да ће ово Пословодство радити све што је у нашој моћи да се интереси радника ЕМС-а заштите. Имамо активан дијалог са Синдикатом, а Влади Србије упућено је писмо у којем се тражи да Електропрежа Србије, због својих добрих резултата, буде изузета из Закона о ограничавању зарада у јавном сектору. Не знам да ли ћемо и у којој мери успести, али могу да обећам да ћемо се максимално трудити. Такође, водимо рачуна и о условима рада, а конкретан пример је завршетак вишегодишњих преговора и потписивање уговора о размени имовине са Електропрежом, чиме су наши запослени у Погону преноса Нови Сад добили много боље услове за рад и постали „своји на своме“.

Инвестициони замах у ЕМС-у протеклих година несумњиво је један од највећих у Европи, а несумњиво у овом делу Старог континента. Како Ви оцењујете динамику и које приоритетете бисте Ви нагласили? Да ли је то можда изградња нових преносних капацитета... Или ће можда глобална економска криза наметнути и озбиљније рационализације?

Замах о коме ви говорите присутнији је на папиру, у плановима. Реализација је, као што сам рекао, протеклих година била, по мом мишљењу и по подацима које сам добио, слаба. Приоритет је ефикасна реализација кључних пројеката: изградња ТС 400/110 kV Врање 4 и прикључење на новоизграђени интерконективни далековод ТС Ниш 2 - ТС Лесковац 2 - граница Македоније, изградња интерконективног далековода од Панчева према Румунији, подизање на 400-киловолтни напонски ниво преносног система у Западној Србији и даље повезивање са БиХ, Црном Гором и Италијом. Важни пројекти су и у региону Рашке - далековод од Краљева 3 до Новог Пазара и у Војводини - јужно-банатска петља Вели-

ПОСЛОВАЊЕ

ко Градиште - Бела Црква. Приоритет ће бити и чувени Београд 20, чија ће реализација, сигуран сам, у току мог мандата бити завршена.

Највећи део новца за инвестиције су сопствена средства Електромуреже Србије, врло је значајан удео донација из Европске уније, док је мањи део обезбеђен кредитом.

Без обзира на кризе и рационализације, чињеница је да у ЕМС-у раде најеминентнији стручњаци из Србије који имају знање и капацитет да прихвате сваки изазов у реализацији најзахтевнијих електроенергетских задатака. Такође, ЕМС може и хоће да пружи подршку развојним државним пројектима.

У ком правцу ће се развијати тржиште електричне енергије? Пред нама је и задатак развоја берзе електричне енергије.

Наше Предузеће је спремно за нове законе који доносе либерализацију тржишта електричне енергије. ЕМС на то треба да гледа као на шансу за свој даљи раст и развој. Нови закон Електромурежи даје кључну улогу у функционисању тржишта електричне енергије. Такође, ЈП ЕМС је као електроенергетски субјект који има лиценцу за организовање тржишта, задужен и за успостављање берзе електричне енергије у Србији. На основу усвојене концепције успостављања берзе електричне енергије, припремљене од стране стручњака из ЈП ЕМС и одобрене од стране Министарства, у току су припремне активности за избор релевантних партнера за успостављање берзе. И том задатку, као и свим осталим, приступамо темељно, одговорно и професионално.

У наредном периоду следи и разграничење с привредним друштвима која дистрибуирају електричну енергију.

Привредни субјекти који учествују у процесу разграничења основали су стручне тимове, који итензивно раде на реализацији задатака како би се разграничење спровело на најквалитетнији и најефикаснији начин. Приликом примопредаје примениће се одредбе новог Закона о енергетици, Закона јавној сво-

јини и Закона о привредним друштвима, као и одлуке и препоруке Владе Републике Србије и ресорних министарстава. Ради се о 53 трансформаторске станице и готово 90 запослених који треба да пређу под окриље привредних друштава Електропривреде Србије. Желим да нагласим да се у процесу посебна пажња посвећује положају запослених који прелазе у друго Предузеће. Потпуњујемо законе и испуњавамо своје обавезе, али у сваком тренутку мислим о ЕМС-овцима.

С обзиром на чињеницу да сте припадник средње или млађе генерације пословних људи и с обзиром на Ваше инострано искуство, шта могу да очекују наши млади стручњаци?

Нашу земљу је напустио велики број младих, образованих људи, који данас као признати стручњаци великих светских компанија учествују у економском развоју неких других земаља. Потребно је обезбедити услове за њихов повратак, али не само декларативно. Својим млађим сарадницима желим да пренесем драгоцену искуство које сам стекао у пословању на иностраним тржиштима и да их упозnam са европским стандардима пословања. Трудићу се да управо њима посветим посебну пажњу како бих их подстакао и мотивисао да своје знање и своју енергију искористе за добробит ЕМС. Посебну пажњу ћемо усмерити на даљу едукацију и стручно усавршавање кадровског потенцијала Предузећа.

П. Батинић

ОБНОВА ТС 220/110 kV БЕОГРАД 3

Потпуно реконструисана три 110 kV поља

[страница 6](#)

КАПИТАЛНА ИНВЕСТИЦИЈА НА ЈУГУ СРБИЈЕ

Обележен почетак изградње ТС Врање 4

[страница 7](#)

ПОГОН ПРЕНОСА НОВИ САД

Монтирана нова заштитна ужад

[страница 8](#)

УГОВОР ЈП ЕМС И ЕЛЕКТРОВОЈВОДИНЕ

Бољи услови за запослене у Новом Саду

[страница 9](#)

САСТАНАК ANNUAL MAINTENANCE GROUP ЗА 2013. ГОДИНУ

ЕМС - координатор искључења у региону

[страница 13](#)

САСТАНАК SECITSP РАДНЕ ГРУПЕ У БУДИМПЕШТИ

Међународно признање ЕМС-у

[страница 19](#)

ПОГОН ПРЕНОСА ВАЉЕВО

Краћа анкера

[странице 20-21](#)

ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ ПАРТНЕР ТЕМПУС ПРОЈЕКТА

Унапређење високог образовања у Србији

[страница 22](#)

СКУПШТИНА СИНДИКАТА ЕМС

Синдикални протест

[страница 23](#)

ЕМС-ОВА АМБУЛАНТА

Живети са стресом

[странице 24-25](#)

издаје ЈП ЕМС
Београд, Кнеза Милоша 11

www.ems.rs

генерални директор:
Никола Петровић

организатор за
односе са јавношћу:
Милдан Вујићић

одговорни уредник:
Милош Богићевић

редакција:
Предраг Батинић
Мирослав Вукас
Сања Екер
Александар Опачић
Срђан Станковић

контакт:
(011) 3243 081
pr@ems.rs

припрема и штампа:
ДОО "Комазец"

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658 (497.11) (085.3)

ЕМС: Електромрежа Србије : лист
Електромреже Србије / одговорни уредник Милош
Богићевић. – Год. I, бр. I (сеп. 2005) –
. – Београд (Кнеза Милоша 11) : ЈП ЕМС, 2005 –
(Инђија : "Комазец"). – 30 см

Месечно. – Је наставак: Електрористок
ISSN 1452 - 3817 = ЕМС. Електромрежа Србије
COBISS.SR - ID 128361740

РЕДОВНА СЕДНИЦА УПРАВНОГ ОДБОРА ЈП ЕМС

Усвојен Програм пословања ЈП ЕМС за 2013.

Позитивно пословање Предузећа и у наредном периоду

Управни одбор ЈП Електромрежа Србије усвојио је на 43. редовној седници, одржаној 14. новембра, Програм пословања ЈП ЕМС за 2013. годину. Програм је члановима Управног одбора представио **Иван Јовићевић**, корпоративни директор за стратешки развој, планирање и инвестиције.

Програм је узео у обзир законске обавезе ЈП ЕМС о предавању 53 110 kV/х трансформаторске станице привредним друштвима за дистрибуцију електричне енергије и преузимању 38 далековода 110 kV укупне дужине 339 километара. Разумљиво, разграничење које треба да се обави до 1. јануара 2013. одразило се и на план запослених, тако да ће укупно 69 запослених са 110 kV објекта прећи у привредна друштва ЕПС-а. Програм у 2013. предвиђа пријем 85 запослених који ће обављати послове у вези прузимања далековода, имплементације ISO стандарда, интензивирања процеса инвестиционе изградње, успостављања балансне одговорности и балансног механизма, увођења SAP-а, годишњих и месечних аукција, тржишта и других области делатности Предузећа. Од новозапослених ће се очекивати високу стручност и мотивација, а они ће делом заменити одређен број запослених који ће по законској основи отићи у пензију. Циљ је природно подмилађивање кадрова, држање корака са новим тенденцијама и унапређење пословања предузећа.

План инвестиција за 2013. годину предвиђа улагања у изградњу нових капацитета и интерконективних веза са ци-

јем растерећења мреже и будућих регионалних размена, као и реконструкцију, адаптацију и санацију постојећих објекта преносне мреже, унапређење информационих технологија и наставак развоја телекомуникационе структуре. Већину планираних средстава за инвестиције чине сопствена средства ЈП ЕМС. План одржавања у 2013. години предвиђа ремонт 476 далековода, као и 14 ТС и РП напонског нивоа 220 kV и 16 ТС и РП напонског нивоа 400 kV. У 2013. години планиран је пораст прихода и расхода и предвиђа се да ће Предузеће позитивно пословати.

Управни одбор усвојио је и Одлуку о утврђивању цена за приступ систему за пренос електричне енергије, која је прослеђена АЕРС-у на давање сагласности. Поступак за промену одлуке о цени приступа систему за пренос је покренут због усклађивања елемената максимално одобреног прихода са величинама које проистичу из Закона о енергетици за куповину електричне енергије за потребе покривања губитака у преносу на тржи-

шту и Годишњег програма пословања ЈП ЕМС за 2013. годину.

На дневном реду била је и Одлука о пословима Пословодства. Том одлуком утврђују се послови топ-менаџмента, односно генералног директора, заменика генералног директора, пет извршних и четири корпоративна директора. Усвојена је и Одлука о отуђењу расходованих основних средстава, ситног инвентара и залиха уништених у пожару, као и Информација у вези предлога ЈП ЕПС за закључење Уговора о коришћењу пословног простора у објекту старе и нове зграде Диспечерског центра у улици Војводе Степе.

Седницу је водио председник Управног одбора ЈП ЕМС **Видоје Јевремовић**, присустан је био већ генерални директор **Никола Петровић**, помоћник министра за енергетику, развој и заштиту животне средине. Истог дана одржана је и редовна седница Надзорног одбора ЈП ЕМС, коју је водио **Дејан Филиповић**, председник тог тела.

М. Б – М. В.

Нове просторије у Пословној згради у Кнеза Милоша

Чланови Управног одбора усвојили су Одлуку о одобравању закључења уговора о закупу пословног простора у Кнеза Милоша 7. Уговор се закључује са Савезом инжењера и техничара, а у питању је простор од 613 квадратних метара, који са пословном зградом ЈП ЕМС чини исту грађевинску целину. Закупом тог простора престаје потреба за изнајмљивањем дела пословне зграде. Нови простор је бољи, функционалнији и веће квадратуре од досад изнајмљиваног, а трошкови закупа су дупло нижи. Овим уговором запослени ће добити боље услове за рад и условније радно окружење.

Потпуно реконструисана три 110 kV поља

У новембру су пуштена у погон три потпуно реконструисана 110 kV поља у ТС Београд 3 у Реснику: 110 kV Е15 правац Београд 16, 110 kV Е13 правац Београд 13 и 110 kV Е11 правац Београд 11. Претходно је, крајем октобра, пуштено у погон реконструисано 110 kV поље Е12, правац ЕВП Ресник, које је у функцији још од 1960. године.

Реконструкције сабирница, поља 110 kV и поља 220 kV ће се наставити у 2013. години. Током зиме радови ће се обављати у командној згради где ће се радити на уградњи и повезивању новог постројења 10 kV чиме ће се у потпуности завршити реконструкција сопствене потрошње на ТС Београд 3.

Радови се обављају у склопу II фазе реконструкције ТС Београд 3, у оквиру

које је планирана комплетна замена високонапонске опреме у РП 110 kV и 220 kV, као и уређаја заштите и управљања. Високонапонска опрема за реконструкцију ТС Београд 3 набављена је из кредита ЕИБ пакет Б за РП 110 kV и пакет Ц за РП 220 kV. Проблем у реконструкцији представља немогућност гашења целог РП 110kV, због велике важности објекта, тако да сва искључења морају бити у договору са Електродистрибуцијом Београд и Дирекцијом за управљање ЈП ЕМС-а.

У I фази реконструкције ТС Београд 3 реконструисани су командна зграда, постројење сопствене потрошње, спољно осветљење и изграђене су кућице за смештај релејне заштите у РП 220 kV и РП 110 kV.

Реконструкцију ТС Београд 3 води Центар за инвестиције ЈП ЕМС-а, извођач радова је ПД Електроисток - Изградња, а све пројекте урадио је ПД Електроисток - Пројектни биро. Све активности се обављају у сарадњи са Погоном Београд, Погоном Техника, Дирекцијом за управљање и ЕДБ.

М. Б.

ТС КРАЉЕВО 3

Стигао нови енергетски трансформатор

Нови трансформатор преносног односа 400/ 220 киловолти инсталисане снаге 400 мегаволтампера, укупне тежине 170 тона, крајем октобра стигао је на Трансформаторску станицу 220/110 киловолти Краљево 3. Од фабрике до коначног одредишта допремљен је специјалном железничком композицијом и вучним возилом за превоз специјалних терета.

Трансформатор је набављен за потребе ЈП ЕМС и "подизање" тог дела Србије на виши напонски ниво. Планирано је, да се ТС Краљево 3 у наредном периоду као трансформаторски објекат прошири и подигне

на 400 киловолти. Новопристигли трансформатор тренутно је у фази конзервације, која ће трајати 20 дана, а изводе је запослени из ПД Електроисток-Изградња д.о.о. Трансформатор ће бити постављен на објекту након изградње кадног система и регулисња свих административно-технолошких поступака. Предвиђена је и изградња далековода на 400 киловолтном преносном односу од ТС Крагујевац 2 до ТС Краљево 3. Тренутно се за овај далеководни правац убрзано припрема неопходна правна и техничка документација.

М. В.

АДАПТАЦИЈА ТС 110/35 kV РАШКА

Пуштено под напон новоопремљено ΔВ 35 kV поље

Почетком новембра пуштено је под напон новоопремљено ΔВ 35 kV поље које ће напајати ТС Рашка 2. У поље је уградњена комплетна ВН опрема са припадајућим кабловима и спојном опремом, као и нова заштита. Ново 35 kV поље побољшаће напонске прилике у Рашкој и у Новом Пазару.

Стручни надзор на електромонтажним радовима на опремању 35 kV поља на ТС 110/35 kV Рашка је водио Центар за инвестиције ЈП ЕМС-а, за извођење радова је била задужена ПД Електроисток – Изградња, а пројекте је урадио ПД Електроисток - Пројектни

биро. Све активности су се обављале у сарадњи са Погоном Крушевац и Погоном Техника.

М. Б.

Јавно предузеће Електромурежа Србије 25. октобра свечано је обележило почетак изградње трансформаторске станице 400/110kV Врање 4 у селу Доњем Требешину код Врања. Изградњом и увођењем у погон ТС Врање 4 и прикључењем на новоизграђени интерконективни далековод ТС Ниш 2 – ТС Лесковац 2 - граница Македоније постиже се дугорочко решење за сигурно и квалитетно напајање југоисточне Србије електричном енергијом.

Обележавању почетка радова присуствовали су шеф Делегације ЕУ у Србији **Венсан Дежер**, вд. генералног директора ЈП ЕМС **Никола Петровић** са сарадницима, градоначелник Врања **Зоран Антић**, као и представници извођача радова.

Вредност изградње ТС Врање 4 са припадајућим расплетом далековода процењена је на деветнаест милиона евра.

Донација Европске уније је веома значајна и износила је петнаест и по милиона евра, а **Венсан Дежер**, шеф Делегације ЕУ у Србији, изјавио је да овај објекат неће бити од значаја само за грађане, који ће добити квалитетан приступ мрежи, већ је и изузетно важна инвестиција за развој, како Врања, тако и региона и целе Србије.

Вршилац дужности генералног директора ЕМС-а **Никола Петровић** рекао је да ће се изградњом нове трансформаторске станице 400/110kV у Врању створити услови за дуготројно, сигурно и квалитетно напајање електричном енергијом целе југоисточне Србије. Побећно се захвалио Венсану Дежеру и Делегацији ЕУ у Србији на подршци у реализацији ове инвестиције и нагласио корист коју ће имати потрошачи овога дела Србије изградњом ТС-а Врање 4, јер ће добити квалитетно напајање највишег напонског нивоа и подсетио да се то постоење гради по највишим светским техничко-технолошким стандардима.

Градоначелник Врања **Зоран Антић** рекао је да Врање већ више година чека на изградњу таквог капиталног енергетског објекта, а да се његовом изградњом стварају услови за даљи

Градоначелник Врања Зоран Антић, шеф Делегације ЕУ у Србији Венсан Дежер и генерални директор ЈП ЕМС Никола Петровић

КАПИТАЛНА ИНВЕСТИЦИЈА НА ЈУГУ СРБИЈЕ

Свечано обележен почетак изградње ТС 400/110 kV Врање 4

Европска унија донирала значајна средства

успешнији привредни развој југа Србије, али и целе ове регије.

Локација ТС Врање 4 налази се у општини Врање, катастарска општина Доње Требешине, а површине је око 5,5 ha.

Донација ЕУ је, према програму ИПА 2010, износила петнаест и по милиона евра, укључујући и набавку једног енергетског трансформатора и опреме за уградњу у постојећу ТС 400/220/110 kV Лесковац 2. Из сопствених средстава ЈП

ЕМС финансира значајне активности: откуп земљишта и припремне активности на изградњи ТС Врање 4, електромонтажне радове за уградњу опреме у ТС Врање 4 и набавку пратеће спојне, овесне опреме и проводника. Затим, набавку опреме и радове за припадајући расплет 400 kV и 110 kV далековода, адаптацију постојеће ТС 110/35 kV Врање I и изградњу два 35 kV далековода из ТС Врање I, а у сврху напајања сопствене потрошње будуће ТС Врање 4, измештање/каблирање постојећег дистрибутивног 10kV надземног вода у зони ТС Врање 4 и припрему ТС за уградњу још једног енергетског трансформатора 300 MVA.

По речима надлежних из служби ЕМС-а за праћење инвестиција, примениће се савремена техничка решења и користиће се најмодернија модерна доступна опрема. Концепцијско решење трафостанице усклађено је са урбанистичким и еколошким стандардима.

Завршетак изградње ТС Врање 4 и припадајућег расплета далековода 110 kV и 400 kV предвиђен је за 2014. годину.

С. Станковић

Прелаз преко канала

ПОГОН ПРЕНОСА НОВИ САД, ДАЛЕКОВОД СОМБОР 3 - ЦРВЕНКА

Монтирана нова заштитна ужад

Након успешно завршене ремонтне сезоне, далеководна екипа Погона преноса Нови Сад, предвођена руководиоцем радо-

ва **Зораном Филиповићем**, поставила је ново заштитно уже на више од 40 стубова 110-киловолтног далековода Сомбор 3 - Црвенка.

КРАЋЕ ОПРЕМЕ НА ОБЈЕКТИМА ЕМС-а СВЕ УЧЕСТАЛИЈЕ

Са стуба далековода Суботица 3 - Суботица 4 лопови однели дијагонале

Прегледом далековода, по добијању информације од Регионалног диспечерског центра Нови Сад, половином новембра, далеководна екипа Погона Нови Сад установила је да на стубу 37, далековода Суботица 3 - Суботица 4 недостаје 28 дијагонала.

Само два месеца раније, према речима руководиоца Службе за одржавање далековода **Маје Адамовић**, било је утврђено да недостаје свега четири дијагонала.

- И овога пута показало се да је од изузетне важности добра сарадња са Електровојводином, чији су радници први уочили крађу на стубу, а затим и информисали свој ПДЦ, који је информацију проследио нашем РДЦ-у. И далековод је сачуван - каже Маја Адамовић.

Сава Исаков, из Сектора за далеководе, Погона Техника наглашава да је, услед великог броја недостајућих дијагонала, стуб безмalo пао.

- Видљиве су биле и деформације појасних штапова у доњем делу стуба. Био је потребан само мало јачи ветар, па да се стуб сруши, за собом повуче проводнике, а потом и следећи стуб. Далековод би био ван погона, а материјална штета знатно већа - каже за лист ЕМС **Сава Исаков**.

Он каже да ће бити формирана Комисија за оцену стања стуба, која ће проценити да ли ће и када тај стуб бити замењен новим, с обзиром на то да је доживео пластичне деформације.

Ово је само још једна у низу крађа, које су све учесталије и то на свим локалитетима. Колико крађа на електроенергетским објектима може бити опасна и са фаталним последицама илуструје и случај у Алексинцу, када је лопов, док је крао проводник са стуба далековода у власништву нишке "Електротристирибуције", а који је био под напоном, погинуо.

С. Екер

Посао је, иако обављан у отежаним временским условима, завршен у року, односно за непуне две недеље. Ангажовани су били скоро сви монтери, пењачи и непењачи. Старо заштитно у же на деоницама на којима је сада постављено ново заштитно у же, било је демонтирано пре више од 20 година. Тако је далековод, целом својом дужином, добио адекватну заштиту од атмосферских пренапона.

- Постављањем заштитног ужета на врховима стубова далековода формира се основни систем заштите проводника, првенствено од атмосферских пренапона. Премда, заштитна ужад имају значајни утицај и на смањење индукованих пренапона услед удара грома у близини далековода - објашњава Зоран Филиповић.

Квалитетно пројектована заштита од атмосферских пренапона на високонапонским водовима смањује број поремећаја у мрежи, продужава радни век склопне опреме, повећава поузданост електроенергетског система и смањује ризик од губитка напајања.

С. Екер

ΔВ екипа поставља нове дијагонале

Генерални директор ЈП Електромрежа Србије **Никола Петровић** и директор ЕлектроВОВДИНЕ **Срђан Кружевић** потписали су 19. октобра Уговор о размени пословног простора између два предузећа у Новом Саду. Уговор је потписан после вишегодишњих преговора и њиме је омогућено да Погон Нови Сад, као организациони део у саставу ЈП ЕМС, организује рад својих служби у засебној згради, у којој ће запосленима бити омогућено да не сметано раде у најбољим могућим условима. Такође, на овај начин обезбеђене су и будуће потребе Погона за пословним простором. Уговор је претходно одобрila Влада Републике Србије.

Преговори о размени пословног простора практично су почели већ са првим данима оснивања ЈП ЕМС. Преговори су били сложени јер је било неопходно спровести два деобна биланса између предузећа и обезбедити еквивалентност у објектима који се разменују, вредносно и у површинама.

Правне службе два предузећа преузеле су преговоре 2009. године и тада долази до помака. Сачињен је један врло сложен уговор, који регулише три правна посла: уступање дела пословног простора од стране ЕлектроВОВДИНЕ, чиме се ЈП ЕМС признају права из тзв "привременог деобног биланса" из 1990. године; размену дела пословног простора који ЈП ЕМС користи на петом спрату тзв. ПП зграде ЕлектроВОВДИНЕ за други и трећи спрат тзв. ДЦ зграде ЕлектроВОВДИНЕ, који су у власништву "ЕлектроВОВДИНЕ" и куповину сутеренске етаже од стране ЈП ЕМС.

На тај начин ЈП ЕМС постаје већински власник ДЦ зграде - власник је просторија од другог до шестог спрата, по следњег етажа и сутеренског етажа на којем се налази кључна, техничка инфраструктура зграде. ЕлектроВОВДИНА добија целокупну ПП зграду.

Потписивању Уговора претходили дуги преговори

ПОТПИСАН УГОВОР О РАЗМЕНИ НЕПОКРЕТНОСТИ ИЗМЕЂУ ЈП ЕМС И ЕЛЕКТРОВОВДИНЕ

Бољи услови за запослене у Новом Саду

ЈП ЕМС постао већински власник ДЦ зграде

Пре закључења уговора, неопходно је било да се изврши поступак такозваног етажирања зграде ДЦ, а потом и процена вредности обе зграде од стране Пореске управе. Затим су управни одбори ЈП ЕМС и ЈП ЕПС (у име ЕлектроВОВДИНЕ) донели одлуке о размени тих пословних простора, које су после тога, заједно са целокупном документацијом, упућене Влади Републике Србије на давање сагласности. Поступак је био додатно

упорен јер се у току спровођења променио и надлежни закон - престао је да важи Закон о средствима у својини Републике Србије а ступио је на снагу Закон о јавној својини. Предмет је најзад, након што су се претходно позитивно изјаснила сва надлежна министарства, стављен на дневни ред седнице Владе Републике Србије четвртог октобра ове године и добијена је сагласност на закључивање уговора о размени пословног простора. После закључења уговора предстоји упис права власништва у катастар непокретности у Новом Саду.

Процес стицања власништва над простором у згради ДЦ био је дуготрајан и изузетно сложен, али зато ће сада запослени у Погону Нови Сад добити још боље услове за рад и, што је најважније, бити господари свог пословног простора а не "гости" у туђем. Такође, овом разменом је обезбеђена и могућност да ширењем послова у погону и нови запослени имају довољно радног простора у новој згради. На крају, није занемарљива ни чињеница да ће ЈП Електромрежа Србије, од сада и визуелно, много изражajnije моћи да истакне своје присуство у Новом Саду, као једном од седишта својих погона.

Р. Е.

Генерални директор ЈП ЕМС Никола Петровић и директор ЕлектроВОВДИНЕ Срђан Кружевић

Преглед резултата месечних аукција прекограницних преносних капацитета за децембар 2012. године

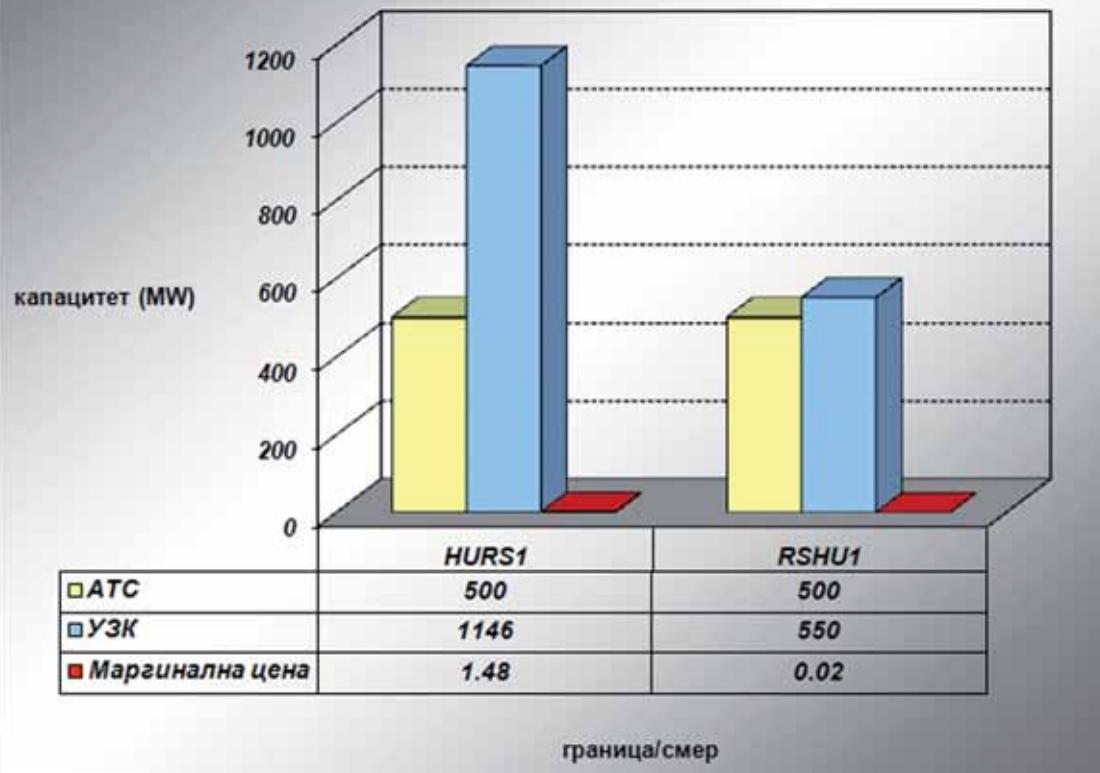
У новембру 2012. године одржане су месечне, експлицитне аукције, за доделу права на коришћење прекограницног преносног капацитета на границама регулационе области Републике Србије, за децембар 2012. године.

На заједничким, месечним аукцијама, на граници Мађарска-Србија, за децембар 2012. године, учествовало је 19 учесника и за-бележено је загушење у оба смера.

Резултати заједничких месечних аукција на српско-мађарској граници, за децембар 2012. године, приказани су у табели и на гра-фику:

Тех.ознака границе/ смера	Период важења	АТС	Укупни захтевани капацитет (УЗК)	Укупни додељени капацитет	Бр. учесн. који су поднели захтев	Бр. учесн. који су добили капацитет	Укупан број аукцијских понуда	Маргинална цена	Загушење
			MW	MW					
HURS1	01.12.-31.12.2012	500	1146	500	19	10	69	1.48	ДА
RSHU1	01.12.-31.12.2012	500	550	499	13	13	36	0.02	ДА

Преглед резултата месечних аукција - Децембар 2012.год.
граница: Србија-Мађарска
- додела 100% капацитета -

Детаљне информације о процедуре и резултатима заједничких аукција објављени су на званичном сајту ЈП ЕМС :
http://www.ems.rs/stranice/tehnische_informacije/mesecne_rezultati_inf-joint.htm

Када су у питању дневне аукције на граници са мађарском, за чије спровођење у 2012. години је одговоран оператор мађарског преносног система (MAVIR Zrt.), можемо издвојити следеће специфичности:

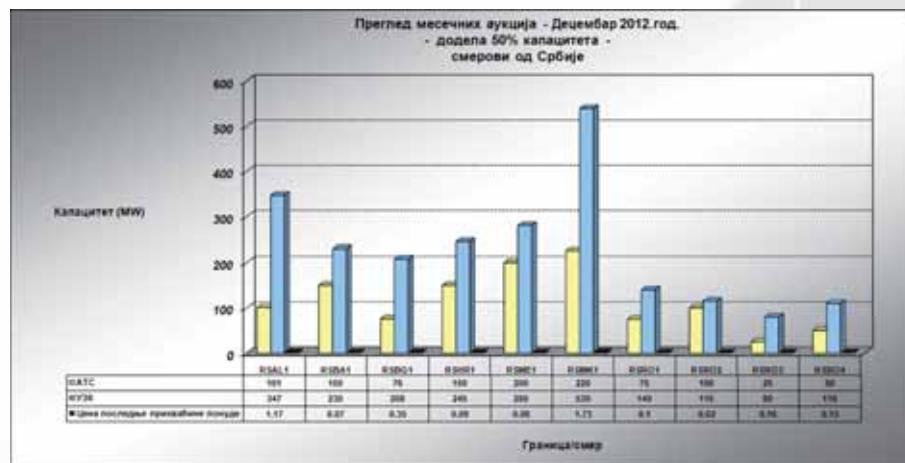
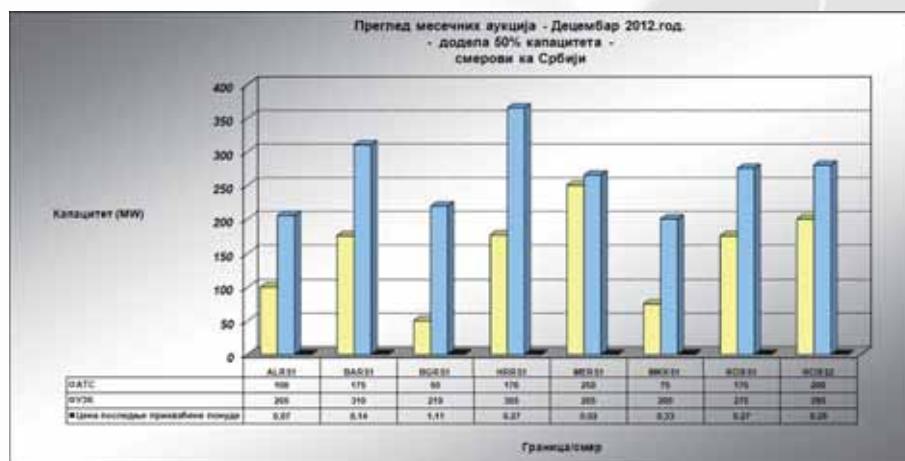
- Највећа цена капацитета у једном сату је износила 22,10 EUR/MWh и она је постигнута 12.02., дан пре привременог укидања прекограницног тржишта електричне енергије на основу уредбе Владе Републике Србије.
- Током целе године постојало је загушење у смеру Мађарска-Србија
- На дневним аукцијама, за смер Мађарска-Србија, понуде је у просеку достављало 22 учесника, док је у супротном смеру интересовање за капацитет било знатно мање- 7 учесника у просеку.

Претходно наведене информације о дневним аукцијама су узете на основу резултата постигнутих закључно са 01.11.2012.

ЈП ЕМС је у новембру организовао месечну доделу 50% расположивих прекограницних капацитета на осталим границама регулационе области Републике Србије. На децембарским сплит аукцијама учествовало је 18 компанија, од којих је 17 стекло право на коришћење капацитета. На свим границама и смеровима укупни захтевани капацитет је био већи од вредности расположивог прекограницног капацитета.

Резултати месечних аукција за доделу 50% расположивог преносног капацитета, за децембар 2012. године, приказани су у табели и на графику:

Тех.ознака границе/ смера	Период важења	ATC	Укупни захтевани капацитет	Укупни додељени капацитет	Бр. учесн. који су поднели захтев	Бр. учесн. који су добили капацитет	Укупан број аукцијских понуда	Цена последње прихваћене понуде eur/MWh	Загушење
			MW	MW					
ALRS1	01.12.-31.12.2012	100	205	99	8	5	19	0.07	ДА
BARS1	01.12.-31.12.2012	175	310	175	11	9	30	0.14	ДА
BGRS1	01.12.-31.12.2012	50	219	50	12	2	24	1.11	ДА
HRRS1	01.12.-31.12.2012	176	365	175	9	7	30	0.27	ДА
MERS1	01.12.-31.12.2012	250	265	248	9	9	18	0.02	ДА
MKRS1	01.12.-31.12.2012	75	200	75	10	5	20	0.33	ДА
RORS1	01.12.-04.12.2012	175	275	174	10	7	29	0.27	ДА
RORS2	05.12.-31.12.2012	200	280	200	11	8	30	0.25	ДА
RSAL1	01.12.-31.12.2012	101	347	101	10	5	31	1.17	ДА
RSBA1	01.12.-31.12.2012	150	230	149	10	8	22	0.07	ДА
RSBG1	01.12.-31.12.2012	76	208	76	10	5	24	0.35	ДА
RSHR1	01.12.-31.12.2012	150	245	150	10	8	25	0.09	ДА
RSME1	01.12.-31.12.2012	200	280	200	11	10	27	0.08	ДА
RSMK1	01.12.-31.12.2012	226	539	226	9	5	37	1.73	ДА
RSRO1	01.12.-02.12.2012	75	140	75	7	6	14	0.1	ДА
RSRO2	03.12.-07.12.2012	100	115	100	7	6	13	0.02	ДА
RSRO3	08.12.-17.12.2012	25	80	25	7	2	11	0.16	ДА
RSRO4	18.12.-31.12.2012	50	110	50	6	3	11	0.13	ДА

Детаљне информације о процедуре и резултатима заједничких аукција објављени су на званичном сајту ЈП ЕМС:
http://www.ems.rs/stranice/tehnische_informacije/mesecne_rezultati_inf.htm

Марко Јанковић, дипл.ел.инж.

ENTSO-E покренуо јавну консултацију о Правилнику о раду мреже – Оперативно планирање и администрација програма рада

ENTSO-E је почетком новембра покренуо јавну веб консултацију о Правилнику о раду мреже – Оперативно планирање и администрација програма рада (ОПАРП), и позвао заинтересоване стране да до 7. јануара 2013. доставе своје коментаре. ENTSO-E ће током овог периода консултација у Бриселу одржати и радионицу са техничком стручном групом оператора дистрибутивних система, као и јавну радионицу за заинтересоване стране (a public stakeholder workshop), са циљем да се пруже информације о али и добије повратна информација о нацрту Правилника о раду мреже.

Као део јавне консултације, ENTSO-E је објавио нацрт правилника о раду мреже (a draft of the network code) заједно са пратећим документом (a supporting paper), чиме је обезбедио увид у високи ниво приступа који се примењује у развоју овог правилника и дао одговор на примљене

не повратне информације са радионица од 23. маја и 25. јула 2012. године са техничком стручном групом оператора дистрибутивних система и заинтересованим странама.

Сви коментари о нацрту ОПАРП морају бити достављени преко ENTSO-E веб интерфејса за консултацију (ENTSO-E web consultation interface). Коментари који се не доставе преко овог канала неће бити узимани у разматрање као званични коментари током ове консултације. Сви коментари биће објављени по завршетку веб консултације. ENTSO-E ће прегледати сваки коментар, и искористиће их да обликује одлуку о томе како да, тамо где је то примерено, побољша и до-

датно разради нацрт правилника о раду мреже.

ENTSO-E ће представити и повести дискусију о прелиминарној процени коментара на радионицима са техничком стручном групом оператора дистрибутивних система и заинтересованим странама планираним за крај јануара 2013. ENTSO-E-ова процена свих коментара, као и коначан правилник о раду мреже достављен ACER -у, биће објављени до априла 2013. године.

Нацирт правилника који је објављен као део ових консултација уз напредовао је од када је ENTSO-E у фебруару 2012. године добио мандат од Европске комисије да изради овај правилник и достави коначан правилник ACER -у.

ENTSO-E ради на ОПАРП сходно процесима установљеним у складу са Уредбом (ЕС) 714/2009, тако да ОПАРП следи Оквирне смернице ACER-а о раду електроенергетског система.

Почиње пријављивање за јавну радионицу за заинтересоване стране о Правилнику о раду мреже – Оперативна сигурност

Cходно јавној консултацији која је трајала од 3. септембра до 3. новембра, а и као део даљег развоја и окончања израде Правилника о раду мреже – Оперативна сигурност (ПРМ ОС) ENTSO-E ће 20. децембра 2012. године у Бриселу одржати четврту јавну радионицу за заинтересоване стране.

Циљ ове радионице је да представи ажурирани Правилник о раду мреже – Оперативна сигурност са детаљнијим увидом у важне измене које су настале услед примедби и предлога заинтересованих страна током јавне консултације. Имајући у виду да је време да се ишчита нова верзија правилника у периоду од рока за доставу (14. децембар 2012.) до радионице веома кратко, све важне корекције биће детаљно објашњене.

Пошто су основни циљеви радионице заједничко разумевање и крајња транспарентност, ENTSO-E очекује овај сусрет како би пружио одговоре на сва питања и сва неопходна објашњења. Уз то, радионица ће пружити прилику ENTSO-E -у да представи своју актуелну верзију пратећег документа за ПРМ ОС.

ENTSO-E је изразио захвалност онима који су пружили допринос сво-

јим корисним и конструктивним коментарима током многих састанака, радионица и расправа, посебно на сугестијама које су се чуле током јавне расправе. ENTSO-E већ ради на побољшању ПРМ ОС у складу са тим сугестијама, и верује да ће предстојећа верзија правилника бити уравнотеженија, да ће бити у складу са одредбама, стварним потребама и циљевима Оквирних смерница.

ENTSO-E објавио Статистички годишњак 2011.

Издање Статистичког годишњака за 2011. доступно је на веб сајту ENTSO-E. Годишњак обухвата све чланове ENTSO-E из 34 земље и пружа податке о енергетским системима ТСО чланова, укључујући статистичке податке о производњи, потрошњи, прекограницним разменама и мрежним компонентама. Статистички годишњак 2011 може се преузети као ПДФ документ. Штампана верзија извештаја биће доступна почетком децембра.

Са састанка у хотелу Москва

САСТАНАК ANNUAL MAINTENANCE GROUP ЗА 2013. ГОДИНУ

ЕМС - координатор искључења у региону

Под покровитељством ЈП ЕМС, у Хотелу Москва у Београду, крајем новембра одржан је Девети редовни годишњи састанак групе Annual Maintenance Group за 2013. годину. Група се бави планирањем и усаглашавањем искључења интерконективних и битних унутрашњих 400 и 220 kV далековода у региону Југоисточне Европе, а ЈП Електромрежа Србије је координатор искључења за 2013. годину.

Састанку су присуствовали представници скоро свих оператора преносних система из региона: БиХ (NOS BIH), Црне Горе (EPCG), Грчке (IPTO), Бугарске (ESO EAD), Македоније

(MEPSO), Албаније (ATSO), Турске (TEIAS), Мађарске (MAVIR) и Румуније (Transelektrika).

Скуп је протекао у радној атмосфери и позитивном духу, усклађени су сви термини и отклоњене малобројне недоумице.

Осим усклађивања планираних искључења, на састанку су решена још нека питања - потврђено је да ће координатор искључења за 2014. год. бити ATSO (Албанија), а за 2015. TEIAS (Турска), уколико до тада постане пуноправни члан ENTSO-e. Сви TSO-ови су одржали кратке презентације о тренутној ситуацији и плановима за

будућност у својим електроенергетским системима.

ЕМС ће као координатор искључења имати задатак да током 2013. године редовно обавештава све TSO-ове о планираним и непланираним искључењима у региону, редовно ажурира план искључења уколико дође до неких промена, као и да буде организатор редовних недељних аудио-конференција где представници свих TSO-ова директно размењују информације о догађајима у протеклој недељи и планираним радовима за следећу недељу.

М. Б.

СПОРАЗУМ ОПЕРАТОРА ПРЕНОСНИХ СИСТЕМА СРБИЈЕ И МАЂАРСКЕ

Расподела прекограницчких преносних капацитета

Савет Агенције је, на седници одржаној 13. новембра, дао сагласност ЈП ЕМС на Споразум између оператора преносних система Републике Србије (ЕМС) и Републике Мађарске (МАВИР), о поступку и начину расподеле права на коришћење прекограницких капацитета и приступу прекограницичним преносним капацитетима за 2013. годину. Споразум је донет у складу са директивама Европске уније, Уговором о оснивању Енергетске заједнице, националним законодавствима и

регулаторним подзаконским актима у обе државе.

Споразум ће омогућити транспарентну процедуру за аукцијску расподелу прекограницких преносних капацитета између контролних области ЕМС и МАВИР и управљање загушењима. Споразум има три анекса, који се односе на годишње и месечне аукције, дневне и интрадневне аукције. Предвиђена је подела надлежности оператора, тако да ће један, у име оба оператора, организовати процедуре за расподелу за одређени временски ин-

тервал. За 2013. годину, годишње, месечне и интрадневне аукције ће спроводити ЕМС, а дневне аукције МАВИР.

Применом овог споразума се, у односу на раније одобрена општа Правила за расподелу прекограницких преносних капацитета на границама регулационе области ЈП ЕМС, дају веће могућности учесницима на тржишту и унапређују услови за развој тржишта електричне енергије у југоисточној Европи и његову интеграцију у европско тржиште.

Р. Е.

УПОЗНАЈЕМО ОПЕРАТОРЕ СИСТЕМА: ИСЛАНД

Безбедност на првом месту

Предузеће блиско сарађује са TSO-овима на северу Европе

Landsnet, исландски оператор преносног система, државно је предузеће чији је највећи власник (65 посто) Landsvirkjun – Национална енергетска компанија. Пословање Предузећа основаног 2005. године подлеже правилима које прописује Национална агенција за енергетику (Orkustofnun), која одређује оквире прихода на којима се заснивају прописане тарифе.

Landsnet поседује и управља свим великим далеководима на Исланду. Систем преноса („мрежа“) састоји се од далековода напона 66 kV и више, једног дела 33 kV далековода и свих важних трансформаторских станица у земљи. Највиши радни напон исландског електроенергетског система је 220 kV, иако су најновији далеководи на југозападу Исланда изграђени као 420 kV. Предузеће је подељено у четири основна сектора, одељења за подршку и корпоративне канцеларије. Основни сектори су: Развој, Управљање и одржавање, Планирање и Трги-

ште. Систем менаџмента је осмишљен тако да обезбеди непрестано побољшање и транспарентност, а од запослених се очекује да покажу иницијативу и помогну у обликовању процедура како би се циљеви Компаније остварили а ризици минимализовали. Landsnet запошљава посвећени тим професионалаца различитих профиле. Број запослених је нешто мањи од 100, а сваког лета Предузеће пружа шансу студентима да стекну практич-

на знања у разним областима делатности.

Landsnet, као једини оператор преносног система Исланда, развио је богату међународну сарадњу са многим TSO, са којима ради на проналажењу ефикасних решења за нове инфраструктурне пројекте. Активан је у ITOMS – међународном конзорцијуму TSO за компаративну анализу пракси и учинка, чије активности су допринеле унапређењу пословања. Посебно блиске односе Предузеће одржава са операторима преносног система Данске, Финске, Норвешке и Шведске.

Нарочита пажња се посвећује одржавању највишег безбедносног нивоа приликом обављања свих активности. Не мисли се само на избегавање повреда запослених, већ и на унапређење здравља и опште добробити. Због тога су у Landsnet-у успостављена стриктна правила која промовишу безбедно и здраво радно окружење. Одржава се и база података са свим извештајима у вези радног окружења, која служи да укаже на недостатке и подстакне унапређења. Имплементиран је RÖSK – систем који обезбеђује безбедно управљање и сигурно окружење за све који обављају радове на мрежи. Ландсет је посвећен добробити и безбедности запослених, извођача и других који обављају послове за Предузеће. Мото Ландсете је: Нема компромиса када је у питању безбедност.

Приредио: М. Б.

Потврда квалитета

Landsnet је сертификован по стандарду управљања квалитетом IST EN ISO 9001:2000. Тада међународни сертификат „покрива“ пренос електричне енергије, развој, управљање и одржавање електроенергетског система Исланда. Сигурност снабдевања електричном енергијом има директан утицај на целокупну економију Исланда и због тога Landsnet има велику друштвену одговорност и улаже напоре да подела одговорности унутар Предузећа буде јасна и прецизно дефинисана.

Могућа криза у снабдевању Европе електричном енергијом

Снабдевање Европе електричном енергијом током долазеће зиме делује проблематичније због проблема са белгијским нуклеаркама Tihange 2 и Doel 3, као и због заустављања неких реактора у Немачкој у 2011, стоји у прелиминарној анализи европског сектора коју је објавила француска преносна компаније RTE. Енергетски експерти су још у октобру упозорили на могућу кризу у снабдевању Европе електричном енергијом током зиме због нове ситуације у нуклеарним секторима Белгије, Немачке и Француске. RTE наглашава да би оштра зима, са температурама за 6 до 8 степени испод просечних захтевала увоз од неких 5.400 мегавати, што одговара производњи пет нуклеарки.

Одустајање од нуклеарки диже цене електричне енергије

Цене електричне енергије у Европи би 2030. године требало да буду 50 посто веће него у САД, јер велики број ЕУ држава намерава да одустане од нуклеарне енергије. Замена за угашене нуклеарке, наиме, наћи ће се у приодном гасу („који је у Европи данас пет пута скупљи него с друге стране Атлантика“), угуљу и у („високо субвенционисаним“) обновљивим изворима, изјавио је у новембру први економиста Међународне агенције за енергију (ИЕА) Фатих Бирол. Бирол је додао да ће последица тога бити додатни губитак конкуренције европске у односу на америчку привреду, уз нови удар на куповну моћ становништва.

Нова правила о обрачунавању

Француски снабдевачи природним гасом и електричном енергијом уско-ро ће обрачунавати потрошачима цене узимајући у обзир њихову економичност. Према закону који је недавно исвојен у Доњем дому парламента, цене електричне енергије и грејања у француским домаћинствима засниваће се и на примањима, старости и бројности чланова породице. Компаније Elec-

tricite de France и GDF Suez користи-ће те податке како би наградили потрошаче који смањују потрошњу струје и гаса и пенализовали оне за које регулатива покаже да су расипници. Тренутно цене струје и гаса у Француској варирају у зависности од величине стана, начина грејања и да ли је потрошач у региону хладних Алпа или топлог Медитерана. Нови Закон ће овоме додати приходе домаћинства, број чланова и старост. Рачуна се да ће око четири милиона домаћинстава испуњавати неке од критеријума, што је четвороштруко више од постојећег броја оних који потпадају у категорију „енергетске социјале“. Француска домаћинства су прошле године потрошила енергије у вредности 35 милијарди евра.

Неспоразуми у Бугарској

Бугарски сектор производњача обновљиве енергије оптужио је национално енергетско регулаторно тело (ДКЕВР) да им је „неоправдано“ на-метнуло тарифу за приступ преносној мрежи. Челник ДКЕВР Ангел Семерчиев је почетком новембра одговорио преко Бугарске националне телевизије да увођење цене за приступ и коришћење преносног система има за циљ да праведније распореди терет поскупљења цена електричне енергије. Он је нагласио да би та мера требало и убудуће да остане на снази како би обезбедила да произвођачи електричне енергије покрију трошкове које сами изазивају. Представници ОИЕ у Бугарској, међутим, најављују жалбе Бриселу.

Нови тип платформе

Компанија Statoil склопила је са фирмом Aker Solutions 1,9 милијарди долара вредан уговор о коришћењу потпуно новог типа платформе, који се оцењује као значајан технолошки напредак у сектору експлоатација и производње нафте. Бушећа платформа категорије Б омогућава повећање производње нафте и гаса која би у другим околностима била изгубљена, рекла је потпредседник Statoil Маргаретх Оврум. Statoil је развио овај нови тип платформе, која попуњава простор између лаких платформи (категорија А) и конвенционалних платформи (категорија Ц). Очекује се да пловећа плафторма категорије Б са асоцираним услужним сегментима смањи оперативне трошкове у експлоатацији поља до 40 одсто. Осим изнајмљивања платформи, уговор на осам година укључује и најам потребне опреме и услуга за рад на пољима.

ОИЕ у Јужној Африци

Јужна Африка је најавила расписивање тендера за обновљиве изворе енергије, који би требало да до 2020. године додају укупним електроенергетским капацитетима те земље 3.200 мегавата. Од тога, 1.470 MW су ветропаркови на мору, 400 MW концентрисане соларне електране и 1.075 MW фотонапонски системи. Министар енергетике Јужноафричке Републике рекао је да је програм одобрио Национални енергетски регулатор, па ће потребне владине директиве бити објављене до краја године.

Почетак градње Јужног тока

Конзорцијум предвођен руским Гаспромом добио је 15. новембра финално одобрење за подморски део пројекта гасовода Јужни ток. Гаспром је упоредно отклонио и све препреке за градњу копнених секција. Управни одбор конзорцијума South Stream Transport је у Милану донео финалну инвестициону одлуку, која отвара пут градњи кључне секције испод Црног мора, наводи Гаспром. Инвестиција се процењује на 16 милијарди евра. У саопштењу се такође прецизира да мањински партнери у конзорцијуму, у коме су осим руске компаније (50 посто удела), италијански Eni (20 посто), француски EDF и немачки BASF (по 15 одсто), „задржавају право да напусте пројекат у будућности, уколико неки од услова не буду задовољени“. Почетак градње гасовода заказан је за 7. децембар у близини руског црноморског града Анапа, а прве испоруке гаса планирају се за крај 2015. Компанија је претходно склопила споразуме са свим транзитним земљама. Капацитет гасовода биће 63 милијарде кубних метара.

Медитерански пројекти

Грчка и Кипар затражиће од Европске уније финансијску подршку за два Медитеранска енергетска плана, објавило је средином новембра Мини-

старство енергије у Атини. Те две државе и Израел пројектују повезивање путем једног подморског преносног кабла, као и градњу међусобног гасовода испод Медитерана. Кабл EuroAsia Interconnector Project капацитета 2.000 MW омогућио би безбедно снабдевање електричном енергијом, како те три државе, тако и југоисточна Европе и ширег подручја Медитерана, образлажу владе у Атини и Никозији. Гасовод би омогућио транспорт израелског и кипарског, а касније могуће и грчког гаса европским потрошачима преко Грчке нудећи том региону трећи алтернативни извор снабдевања, поред Русије и Азербејџана.

Изазови за E.ON

Немачки E.ON објавио је средином новембра губитак од 179 милиона евра у трећем тромесечју (после изузетно успешних првих шест месеци) и снизио прогнозе добити за идућу годину, наводећи као главне разлоге привредне неизвесности и структуралне и регулаторне промене у сектору енергетике. У истом периоду 2011. E.ON је остварио нето добит од 173 милиона евра. E.ON се суочава с великим изазовима, посебно у сектору производње електричне енергије, рекао је чељник компаније Јохан Тесен, најављујући могућност продаје појединачних послова.

Енергетска политика у САД

Реизабрани амерички председник Барак Obama ће, ако испоштује обећања бирачима, заштитити регулативу везану за производњу и сагоревање природног гаса, нафте и угља у свом другом мандату, што ће неким енергетским компанијама увећати трошкове, оцена је аналитичара. Председник ће вероватно веома добро промислити пре евентуалне одлуке да ли и у ком обиму САД треба да извозе шкриљни природни гас и нафту из новооткривених обилних лежишта. Противници такве стратегије, наиме, упозоравају да би извоз поскупео гориво потрошачима код куће и блокирао обнову домаће прерадивачке индустрије. Obama је добио подршку еколошких организација обећавајући заштитавање прописа везаних за експлоатацију огромних лежишта гасних и уљних шкриљаца у САД, па се нове регулативе очекују већ на почетку његовог другог мандата. Обамина администрација је такође одлагала одлуке о извозу експлозивно нарасле производње природног гаса из шкриљаца, осим у земље са којима САД имају уговоре о слободној трговини. Док се не донесе коначна одлука о извозу, инвеститори у обновљиве изворе енергије у САД оклевају са улагањем новца. Експерти наводе да тешко ће било какав еколошки закон везан за чисту енергију проћи у Конгресу док САД не изађу из економске кризе.

Продаја грчке државне гасне компаније

Руски Гаспром и Синтез и азербејџански SOCAR су главни кандидати за куповину грчке државне гасне компаније Dera. Грчка се нада да прода компанију у првом кварталу идуће године, а цена би могла износити до милијарду евра. Држава је власник удела од 65 посто, а остатак припада нафтној компанији Hellenic Petroleum. Депина подфирма ЕПА бави се снабдевањем и дистрибуцијом природног гаса, а друга подфирма ДЕСФА покрива сектор транспорта гаса. Депа је прошле године остварила ЕБИДТА зараду од 60 милиона евра.

Немачко-руски споразум

Немачка групација BASF договорила се да уступи руском Гаспрому своје послове трговине и складиштења природног гаса. У замену за то BASF ће добити удео у производњи нафте и гаса из руског западног Сибира. Гаспром према уговору треба да преузме 100-процентни удео у њиховим заједничким дистрибутивним улагањима Wingas, WIEN и WIEE, као и складишта те компаније у Аустрији и Немачкој. Две компаније потписале су базни уговор 14. новембра. Осим тога, руски гигант добиће 50 посто удела у фирмама Wintershall Noordzee B.V, која има послове у јужном делу Северног мора. С друге стране, BASF добија 25 посто плус једну акцију у Гаспромова два блока у формацији Ачимов у Сибиру, уз опције повећања удела у два поља гаса и кондензата на 50 посто, саопштено је из немачке компаније. Очекује се да се трансакција комплетира до краја 2013. године, после добијања потребних одобрења власти, са ретроактивним финансијским дејством од априла 2013, наводи се у саопштењу. Две компаније су у 2007. години већ реализовале једну размену, када је Гаспром увећао удео у фирмама Wingas на 50 посто минус једна акција, као и 49 посто у Wintershall -у. БАСФ је заузврат добио 25 посто удела у гаспромовом Севернефтгазпрому.

Отворена јавна расправа

Хрватска електропривреда (ХЕП) можиће у оквиру процеса реструктуирања својих делатности сама да предложи организациони модел оператора преносног система, саопштено је 12. новембра из владе у Загребу приликом отварања јавне расправе о предлогу Закона о тржишту електричне енергије. Пошто да предлог, тражи сертификат енергетског регулатора ХЕРА, који тражи одобрење Европске комисије. ХЕРА затим доноси одлуку и активно прати процес реструктуирања који мора бити завршен у року од 12 месеци од ступања закона на снагу. Уколико ХЕП-ов ТСО буде намерно дискриминисао кориснике мреже, прети му огромна казна, од 1 до 10 посто годишњег промета у прошлој пословној години. Кључна је и

немогућност преливања трошкова из једне у другу делатност, у корист мање профитабилних.

ти средства за испоручену електричну енергију у постројењима која остварују право на подстицај.

Закон о ОИЕ

Законом о обновљивим изворима енергије и ефикасној когенерацији предвиђају се подстицаји за производњаче енергије из обновљивих извора и једноставније процедуре за инвестирање, поручено је 14. новембра на завршној расправи о нацрту тог закона у Бањалуци. Помоћник министра индустрије, енергетике и рударства Републике Српске Саша Савичић рекао је да ће за обављање оперативних послова у овој области у року од шест месеци бити основан оператер система подстицаја као независна и непрофитна организација, који ће, између осталог, водити евидентију о укупним количинама произведене електричне енергије и инсталисаним капацитетима постројења која користе обновљиве изворе. Оператер ће и закључивати уговоре о подстицајима, те исплаћива-

Затворени нуклеарни реактори у Јужној Кореји

Јужна Кореја је затворила два нуклеарна реактора када је утврђено да неки њихови делови нису прошли одговарајућу проверу, саопштили су почетком новембра званичници у Сеулу. Министар економије Хонг Сук Ву изјавио је да безбедност ових постројења није била угрожена, али да у зиму може доћи до несташице електричне енергије „без преседана“ у овој земљи. У сва 23 реактора у јужнокорејским нуклеаркама забележени су проблеми последњих неколико месеци. Ниједан, према тврђањима власти, није представљао безбедносни ризик, али у јавности све више расте отпор плану Владе о проширењу нуклеарних енергетских капацитета. Атомске централе производе 35 одсто електричне енергије у Јужној Кореји.

Учесници конференције

КОНФЕРЕНЦИЈА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ФАКУЛТЕТУ

Одрживом градњом до енергетске ефикасности

Централизовано европски форум за развој (CEDEF), организовао је средином новембра конференцију „Одрживом градњом до енергетске ефикасности“. Циљ конференције било је истицање значаја и неопходности примене концепта одрживе градње, као и могућности повећања енергетске ефикасности у изградњи зграда који је најзахтевнији сектор у Европи и Србији, применом енергетских пасоса, наводи се у саопштењу CEDEF-а.

Представник Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине на конференцији био је помоћник министра **Дејан Трифуновић**. Он је најавио представљање закона о рационалном коришћењу енергије за половину децембра. Према његовим речима, законом ће се прецизирати смернице за остваривање веће енергетске ефикасности.

Помоћник Министра енергетике, развоја и заштите животне средине подсећао је да је Србија у обавези да спроводи акциони план, којим је планирана уштеда енергије у финалном билансу потрошње у наредних шест година. Према обавезама из плана до краја 2018. године мора се уштедети девет одсто енергије у потрошњи.

Како је сектор зградарства енергетски најзахтевнији сектор у Европи и Србији на који се односи преко 40 посто укупне потрошње енергије, у циљу унапређења енергетске ефикасности својих чланица, Министарски савет ЕУ је у 2010. години донео три Директиве Европске уније у области ефикасности енергетских услуга, енергетских перформанси зграда и обележавању ефикасности. Директива о енергетским перформансама зграда има циљ да промовише побољша-

ње енергетских перформанси зграда на територији Европске уније, узимајући у обзир климатске и локалне услове, као и потребе унуташње климе и трошковну ефикасност.

У складу са овом директивом Република Србија је донела Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда који је ступио на снагу 30. септембра 2012. У Србији постоји око 3 милиона разних објекта чија је просечна потрошња од 150 до 200 kWh по метру квадратном на годишњем нивоу, док у Европској унији та потрошња износи између 50 и 70 kWh. Увођење енергетских пасоса поскупеће изградњу за око 5 посто, али повраћај уложених средстава може се очекивати за 5 до 6 година, каже се између осталог у саопштењу CEDEF-а.

Извор: МЕРЗ

Секретаријат Енергетске заједнице (Ен3) објавио је, испред Радне групе за Енергетску стратегију, Позив за пријаву пројекта од интереса за Енергетску заједницу (PECI), из сектора електричне енергије, природног гаса и нафте.

До 10. децембра информације о својим пројектима Секретаријату могу да доставе заинтересовани промотори пројекта из области преноса, акумулације и производње електричне енергије, транспорта и складиштења природног гаса, из сектора утечњеног и компримованог природног гаса, као и складиштења и транспорта нафте.

Министарски савет Енергетске заједнице југоисточне Европе усвојио је 18. октобра Регионалну енергетску страте-

гију, која тежи усклађивању постојећих националних стратегија и планова унутар Ен3. Велике потребе за инвестицијама у енергетску инфраструктуру биле су један од кључних разлога доношења енергетске стратегије.

Реч је о пројектима који подстичу интеграцију и отварање тржишта, сигурност и континуитет снабдевања и обезбеђују истовремене прекограницичне предности за више земаља уговорница. Предвиђено је да паралелно са спрово-

ЕНЕРГЕТСКА ЗАЈЕДНИЦА

Позив за пријаву пројектата

ћењем PECl-ја већ у 2013. иде усвајање одговарајућих политичких и регулаторних мера, обезбеђење техничке помоћи и финансијских механизама.

По сличној шеми која се примењује унутар Европске уније, PECl-ји ће бити бирани на основу методологије коју ће за Радну групу приредити независни консултант, задужен такође за помагање у спровођењу одобраних пројектата, саопштено је из Секретаријата Ен3.

Р. Е.

Међународно признање Електромрежи Србије

На састанку радне групе под називом Пројекат планирања преносног система Иницијативе за сарадњу у југоисточној Европи (Southeast Europe Cooperation Initiative - SECI Transmission System Planning Project - TSP), који је средином октобра одржан у Будимпешти, мр **Драган Балкоски**, координатор за прикупљачења у ЈП ЕМС, је у име Предузећа примио плакету коју су USAID (Америчка агенција за међународни развој) и USEA (Америчка енергетска асоцијација) нашем Предузећу додељиле за огроман допринос у спровођењу тог пројекта.

SECI TSP пројекат је покренуо USAID 2001. године са циљем промовисања регионалне сарадње у области планирања преноса електричне енергије развојем заједничких алата и методологија планирања у земљама које учествују у пројекту. Чланови радне групе су представници TSO-ова из свих земаља југоисточне Европе, а представници TSO из Турске, Мађарске, Словеније, Грчке и Италије учествују у пројекту као подршка.

Поздрављајући учеснике састанка у Будимпешти, **Чамшид Хайдеријан**

ЈП ЕМС пружио велики допринос спровођењу интернационалног пројекта

из USAID-а је нагласио да та организација активно подржава планиране активности TSO-ова у проналажењу нових и квалитетних решења за идентификовани проблеме, чиме ће се дугорочно обезбедити сигурно напајање електричном енергијом.

“У том смислу, USAID и USEA су се договорили да наставе SECI TSP

пројекат и у наредне две године“, рекао је Хайдеријан и најавио нови програм „Енергетска технологија и управљање“. **Вил Полен** из USEA је похвалио TSO-ове за досадашње успешно спровођење пројекта, нагласивши колики је значај договора за његово двогодишње продужење.

М. Б.

УНАПРЕЂЕЊЕ ПОСЛОВАЊА ПД ЕЛЕКТРОИСТОК – ИЗГРАДЊА

Увођење Интегрисаног система менаџмента

УПД Електроисток – Изградња почетком октобра успешно је сертификован и уведен у примену Интегрисани систем менаџмента (ИМС) који обухвата системе управљања Квалитетом (QMS) у складу са стандардом SRPS ISO 9001:2008, Заштитом животне средине (EMS) у складу са стандардом SRPS ISO 14001:2005 и Заштитом здравља и безбедношћу на раду (OHSAS) по стандарду SRPS OHSAS 18001:2008.

Најкраће речено, то значи да, на систематизован и унапред дефинисан начин, сви запослени планирају, припремају и извршавају своје редовне послове у складу са процедурима које су предвиђене за сваки од послова. Примена овог стандарда односи се

на све области пословања у Предузећу.

ПД Електроисток – Изградња је октобра 2009. године добила сертификат за Систем менаџмента квалитетом по стандарду SRPS ISO 9001:2008 (QMS) чије важење је било три године. У складу са основним принципима овог система о сталном усавршавању и унапређивању технолошког процеса рада, пословодство Привредног друштва је у децембру 2011. године донело одлуку да се поред ресертификације постојећег система управљања QMS истовремено обаве припреме и уведу у примену системи управљања Заштитом животне средине (EMS) у складу са стандардом SRPS ISO 14001:2005 и Заштитом здравља и безбедношћу на ра-

ду у складу са стандардом SRPS OH-SAS 18001:2008, чиме се уз постојећи Систем квалитета ISO 9001 формира Интегрисани систем менаџмента (IMS).

На основу тога је истовремено са наведеном ресертификацијом извршена и сертификација ових система управљања, тако да ПД Електроисток-Изградња од петог октобра ове године има званично сертификован Интегрисани систем менаџмента (IMS).

Примена Интегрисаног система менаџмента има за циљ да унапреди свакодневни квалитет рада, а тиме и квалитет услуга и производа. То директно утиче на успешније пословање и развој фирме и доноси јој већи углед у својој делатности.

Р. Е.

ПОГОН ПРЕНОСА ВАЉЕВО

Опет су клали вола

Спречена потенцијална хаварија на ΔВ ТС Бајина Башта – ТС Сремска Митровица 2

Пише: Јанко Левнаић, дипл. ел. инж.

априла подигао нови стуб. Петнаест дана је далековод био у прекиду... Колика је онда штета тачно била? Ко ће то знати – радови су коштали 30 хиљада марака, а количину неиспоручене енергије тешко је утврдити? Мислим да то знатно превазилази ову суму.

Тај инцидент је правно квалификован као саботажа. Починилац је брзо ухваћен и процесуиран. У том смислу и овога пута смо захвални МУП-у и Електродистрибуцији Лозница који су правовремено и исправно реаговали. МУП је ухватио крадљивце приликом продаје одсечене сајле на отпаду и обавестио дистрибуцију, која је, опет, увидом на лицу места утврдила да се ради о нашем далеководу и одмах нас известила о томе шта се догодило.

Ако бисмо правили паралелу између оног догађаја од пре тринаест година и овога данас, и нема много разлике. Оба лопова секла су сајле док је далековод био под напоном, једино је онај први украдено користио за личне потребе, а овај други ради продаје отпадног материјала. Реч је о истом далеководу ТС Бајина Башта – ТС Сремска Митровица 2 само различити

стубови, сада 159, раније 149. Десет стубова разлике - то је међусобно разстојање од свега 4 - 5 км!

О Боже, како је лепо ово побрђе! помислио сам посматраји надметање сунчевих зрака и маглених праменова по росним шљивицима и двориштима напуштених кућа, са ољуштеним белим фасадама и избледелом плавом столаријом. Немогуће је да неко овде краде, овако некако мора да изгледа само рајско предграђе. - Погледајте само, ливада је пуна дивљих шампиньона! – усхићено сам готово узвикнуо. - Стигли смо! - истовремено је неко рекао. Екипа: **Десимир Тришић, Сава Жуњић, пословођа, Саша Прокић, Драган Стојановић, Владан Алексић, Ђорђе Стојковић, Дејан Ђорђевић и Горан Максимовић** (набрајам редом како стоје на фотографији коју смо на крају начинили) рутински се прихватила алата и прибора. Зна се ко шта и как ради. Функционишу као сат. Један доноси алат за мењање анкер сајли, други тирфор, трећи размотава сајлу, четврти конопац, пети доводи ландровер у потребан положај, шести се већ пење на стуб. Колико мо-

Са Далеководном екипом Погона Ваљево путујем у Рађевину, у невелико село Костајник смештено између планина Влашића, Цера, Јагодње и Соколских Планина. Лепо је јутро, јесење, умерено магловито и пуно засићених боја и позлате. Село које је у протеклим деценијама било познато по окнима Столице, Кик и Долић, највећим рудницима антимона у Европи, село о чије су две неистражене пећине скоро и новине писале као о изазову за спелеологе, у Погону Ваљево јуче се и данас помињало из сасвим другачијег, ружног разлога. Неко је са стуба украо затегу, угрозио му тако стабилност и начинио претњу читавом електроенергетском систему Србије. Неко је опет клао вола за оку меса – о нашем трошку. Зато тамо путујемо.

- Нешто слично десило се 6. априла 1996. - сећао се, испраћајући нас на пут, директор Погона Ваљево **Драгомир Костић**, који је тада био инжењер за далеководе – на истом овом далеководу 209/1, у Брштици, засек Црквине, стуб број 149... На стубу високом 27 и по метара одсекли су једну анкер сајлу и почели да секу другу... Следећег дана стуб је пао. Ветар је дувао, знатно се повећало додатно оптерећење и... готово. Велика је то штета била.

Знам да је тада утврђено да сајле нису истовремено сечене. Поредили смо степен корозије на резовима и то се дало лако уочити. Минел је 21.

за оку меса о нашем трошку

гу исправљају искривљене челичне шипке и за њих тирфором везују привремену челичну сајлу као осигурање до коначне санације. Док дланом о длан – готово!

Сутрадан када сам искрено и од срца желео да похвалим екипу која је радила на отклањању квара, претхавријског стања изазваног људском глупошћу, **Горан Ђурић**, дипл. ел. инж. Руководилац Службе за одржавање далековода Погона Ваљево, кроз задовољан смешак ми је испричao: - Ма, није било нормално да се неко неук пење на стуб под напоном, да се вере 10, 15 метара да би одсекао челичну сајлу чија је вредност на отпаду пар хиљада динара! Могао је да падне, могао је да остане богаљ или погине. Радио је под напоном, могла је сајла да му се отме, могла је да се „праћне“ и пребаци на фазу. Имао је среће више него памети. Наша срећа је, опет, што је тај стуб угаоно-затезни, али са малим углом па је конструкција издржала до интервенције екипе.

Моје је мишљење да су на краји радила најмање двојица. И то каква. Рекох једном полицијцу, нађи ти мени такву двојицу – савили су до земље две челичичне шипке профиле 42! Ма, само да се одврну сајле треба изузетна снага и добар алат, а савити челичну

шипку, онако како су је они савили може само неко изузетно вешт и снажан. Па чак и да је користио трактор – било би му тешко. Друго, не могу да верујем да је неко толико неодговоран, да тако олако угрози и свој и туђи живот.

За такво дело требало би да се пооштре казне. Закон би морао да разликује кад неко украде шраф са гомиле или кад га рецимо узме са точка аутомобила и изазове општу несигурност. И тај лопов, дакле, није узео сајлу са некаквог лагера, него је насиљно демонтирао са виталног далеководног стуба и изазвао општу опасност и угрозио функционисање читавог електроенергетског система те би се његова крађа требало тако и да посматра.

На крају крајева, све се то добро завршило. Треба зато похвалити пре свега људе, савесне мештане који су о томе обавестили полицију, потом и полицију јер је брзо реаговала и ухватила лопова а информацију о квару, потенцијалној хаварији, проследила дистрибуцији. Свакако да су и дистрибутери заслужили хвалу јер су нам истог часа послали обавештење. Дакле истог дана када је полиција извршила увиђај и ја сам био тамо са **Славољубом Радовановићем**, предрад-

ником екипе, и **Ненадом Трифуновићем**, инжењером за далеководе, да би утврили шта треба предузети. Ипак, посебну похвалу заслужују радници Даљеводне екипе Ваљево који су веома брзо предузели мере да се спречи потенцијална хаварија и поставили привремену затегу.

Да то није урађено, ко зна шта се све могло десити! Могло је пасти десет субова. Хаварија се могла претворити и у трагедију. Поносан сам на екипу којом руководим. Даљеводној екипи Ваљево то је био само још један успешан тест спремности. Ето, да подсетим само, ова екипа је заједно са ΔВ екипом Бајина Башта показала изузетну вештину и одговорност и код отклањања већих кварова. Можда је до вољно да поменем да су у протеклој сезони на ΔВ 134/1/2/3/4/5 заменили око хиљду и 800 композитних изолатора (еквивалент око 11 хиљада и 500 чланака) на 425 стуба и траси дугој стотинак километара.

Да, те људе заиста треба похвалити. Заслужили су да се за њихов подухват чује и даље него што је то убијачено. Уздамо се да ће квар, који су ови вредни и стручни људи привремено зауставили, веома брзо да буде отклоњен и да ће далековод 209/1 и на овом делу наше земље, који природно зрачи суштинском лепотом и савршеној равнотежом, зиму дочекати технични потпуно спреман и поуздан.

Учесници ТЕМПУС пројекта

ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ ПАРТНЕР ТЕМПУС ПРОЈЕКТА

Развој каријере и унапређење високог образовања у Србији

Електромрежа Србије, поред Универзитета из целе Србије, Министарства просвете, Министарства спорта и омладине и бројних других установа и институција, била је партнери у реализацији ТЕМПУС пројекта "Развој каријерног вођења у циљу унапређења високог образовања у Србији", који је трајао од 5. до 9. новембра у Падови.

Током петодневног скупа добијени су одговори на питања како развити услуге каријерног информисања, саветовања и едукације, како унапредити запошљавање младих, обезбедити већу доступност и разноврсност програма каријерног вођења у институцијама високог образовања. Указано је и на то колико је важно да држава, универзитети и социјални партнери препознају значај каријерног вођења, па се тако и сами укључује у тај процес. Осим тога, представљени су Програм за каријерно вођење и саветовање за младе између 19 и 30 година, односно студенте и Методологија каријерног вођења и саветовања Центара у високошколским установама.

Представници Универзитета из Падове, у Италији, статистичким подацима о запослености младих људи и њиховим просечним зарадама, илустровали су какав је положај младих у Италији након завршених студија.

С обзиром на то да у Србији није спроведена ова врста истраживања, још немамо егзактних података и информација о томе колико су образовани млади кадрови у нашој земљи успешни у запошљавању и

унапређењу стручног знања. Стога је неопходно развити што већи број различитих програма каријерног информисања, саветовања и едукације и повезивати се са пословним светом, закључено је на скупу.

Развојем поменутих програма, како је речено, биће обезбеђена опсежна информисањност младих о могућностима примене знања, вештина и способности стечених током студија, кретањима на тржишту рада, перспективама за запошљавање и могућностима за даље образовање и усавршавање, као и овладавање вештинама тра жења посла и вештинама самосталног управљања каријером.

Др Драгослав Перећић, инжењер координатор у Погону Техника, који је у овом пројекту контакт особа између Центра за развој каријере Београдског универзитета као носиоца пројекта и ЈП ЕМС, каже да ће од овог, најновијег пројекта, ЈП ЕМС има оперативну корист у смислу препознавања високошколских диплома при запошљавању нових младих кадрова у Предузећу, с обзиром на промене у образовном систему Србије.

Тренингу у Падови присуствовали су и **Марина Томовић**, руководилац Центра за људске потенцијале и опште послове и **Владимир Крајски**, руководилац Службе експлоатације Погона преноса Нови Сад, који су чланови стручног тима ЈП ЕМС за ТЕМПУС пројекат "Развој каријерног вођења у циљу унапређења високог образовања у Србији" 2014.

С. Екер

ЕДУКАЦИЈА СИНДИКАЛНИХ АКТИВИСТА

Бројне активности у новембру

Централа Синдиката ЕМС омогућила је да петорица синдикалних активиста: **Владимир Ђикић**, **Саша Ђорђевић**, **Златомир Добрисављевић**, **Милован Марковић** и **Радомир Петровић**, који су успјешно завршили први степен, упишу „Синдикалну школу другог степена“ за школску 2012./13. годину, у организацији ВСШП и Центра за индустријске односе у Београду.

Током новембра месеца одржано је и неколико тематских конференција и семинара. Представници Синдиката ЕМС учествовали су на четвртој међународној научној конференцији „Синдикати и политика“

су констатовали да је финансијска неодрживост пензијског система Србије кључан проблем чијем се решавању мора приступити целовитим, свеобухватним и квалитетним реформама које ће ангажовати све социјалне партнere.

Активисти Синдиката ЕМС учествовали су у Бањи Врујци на првом модулу семинара на тему „Основна економска обука за синдикалне лидере“, у организацији Фондације Friedrich Ebert и синдикалног портала „Радник“, Е – магазина за социјални дијалог и синдикалне теме. У циљу бољег разумевања улоге синдиката у замршеном систему различитих фактора и утицаја, учесници семинара

Активисти СЕМС на конференцији

одржаној у Београду, која се фокусирала на важну чињеницу о повезаности синдиката и политичког система у целини. Већина земаља са стабилним и јаким синдикатима имају институционалну залеђину коју гарантује држава, а не политичке партије.

Четворочлана делегација Синдиката ЕМС учествовала је на конференцији „Реформа пензијског система Србије“ одржаној у организацији Конфедерације слободних Синдиката и Фондације Friedrich Ebert у Београду. Представници Министарства финансија и привреде, Министарства за рад и социјалну политику, међународних организација, представници послодаваца, синдиката, и представници стручне јавности заједнички

упознати су са основним економским категоријама и појмовима и њиховом међузависношћу.

Седам синдикалних активиста учествовало је на првом у низу интерактивних стручних семинара са темом „Синдикати и јавно мињење“, у организацији ВСШП, Бизнис тренинг Академије и Центра за индустријске односе у Високој стручковној школи за предузетништво у Београду. Мотив за учешће синдикалних активиста у овој врсти едукације је што живимо у времену у коме јавно мињење игра све већу улогу у јавном, друштвеном и политичком животу, нарочито у случају индустријских акција, као што су колективно преговарање, штрајкови и јавни протести.

Р. П.

ПЕТА СКУПШТИНА СИНДИКАТА ЕМС И СИНДИКАЛНИ ПРОТЕСТ

Борба за изузимање ЈП ЕМС из Закона о ограничавању зарада

Изузимање ЈП ЕМС и других јавних предузећа из енергетског сектора из Закона о утврђивању максималне зараде у јавном сектору била је главна тема Пете редовне седнице највишег синдикалног органа, која је одржана 7. новембра у Београду.

На позив **Милована Андрића**, председника Синдиката ЕМС делу Пете седнице присуствовали су **Никола Петровић**, генерални директор и **Александра Наупарац**, заменик генералног директора Јавног предузећа Електромрежа Србије. Они су у кратким цртама представили синдикалним поверилицима своју визiju савремено конципиране компаније која одговорно и ефикасно обавља функције оператора преносног система и тржишта електричне енергије у Србији као делатности од општег интереса, уз неминовно иновирање организационе шеме и реорганизацију послова по стандардима и принципима пословања модерних светских компанија, формализацију постојећих вертикалних релација са јасно дефинисаном одговорношћу и функционалном повезаношћу, као и подмаљивање уз оптимализацију броја извршилаца –

пoveћање броја оперативаца у основној делатности, а смањење броја извршилаца у администрацији. Најављено је повећање износа планираних средстава за набавку личних заштитних средстава за запослене у основној делатности који раде на радним местима са повећаним ризиком. Уместо стандардне АЗО планирана је набавка опреме најбољих здравствених, ергономских и техничких карактеристика са највећим степеном личне заштите.

Синдикални поверилици су једногласно дали принципијелну подршку најављеним активностима Пословодства на остварењу визије модернизације организације Предузећа, уз услов очувања и поиздања радног и животног стандарда за послених.

Учесници скупа су такође подржали и напоре Пословодства да у редовној процедуре докаже да је испуњен довољан број критеријума и мерила на основу којих се одређује да ли јавно предузеће има положај учесника на тржишту који има конкуренцију, односно изузимање из поменутог Закона, али су ипак главну тачку дневног реда – протест због могућег нарушувања Колективног уговора за ЈП ЕМС, одржали испред зграде Владе Републике Србије, заједно са две хиљаде синдикалних активиста Конфедерације слободних синдиката, који су дошли да одбране Колективне уговоре у јавном сектору и изборе укључивање КСС у рад Социјално-економског савета.

Р. Е.

Одлука Владе Републике Србије

Влада Републике Србије је на 30. седници, одржаној у Београду 8. новембра 2012. године, делимично прихватила примедбе синдиката и послодаваца из јавних предузећа и усвојила Закључак којим се утврђивање зарада запослених не односи на запослене са најнижим примањима.

Главна тачку дневног реда одржана испред зграде Владе Републике Србије

Живети са

У времену у коме су новац, стицање профита и економска моћ постали мерило успеха, треба имати на уму да је појам успеха релативан и да, пре или касније, узима превелики данак и оставља трајне и неповратне последице на здравље једне „успешне“ особе. Те последице могу да измене особу до те мере да јој наруше физичко и психичко здравље, и уведу је у стање које је познато под именом "Burnout Syndrome".

"Burnout" синдром или синдром сагоревања/изгарња на послу је стање физичке, менталне и емоционалне исцрпљености које је проу-

зроковано интензивним и пролонгираним стресом. Ово хронично стање настаје када тело и ум не могу више да се боре са претерано високим захтевима и када се нагомилане негативне емоције не ослобађају на адекватан начин. Један од твораца ове идеје је амерички неуропсихијатар Др Херберт Фреденбергер, који је 1974. године описао феномен који је уочио код себе и својих колега (иссрпљеност, губитак мотивације и одговорности). Burnout синдром се карактерише прогресивним губитком енергије, идеализма и смилености сопственог рада, а настаје као последица

стреса и фрустрација на радном месту, који су резултат социјалне интеракције. Најчешће погађа комуникативне особе које имају висок степен одговорности према обавезама, преангаџоване и оријентисане ка одређеном циљу, које се идентификују са својим послом и имају изражену склоност ка перфекционизму и компетитивности. У већини случајева то су тзв. "радохоличари", јако мотивисане особе са високим стандардима и скоро идеалистички посвећене послу којим се баве: менаџери, запослени у здравству, просвети и војници, социјални радници и спортисти.

Симптоми "Burnout" синдрома

Нова технолошка открића, Интернет, развој мобилних телекомуникација и

велики напредак у науци, учинило је живот савременог човека знатно лакшим, лагоднијим и у много чему лакшим. Но, из искуства се зна да није злато све што сија, да ништа у животу није "црно – бело" и да све оно што нам се чини привлачним и једноставним има и другу, мало мање привлачну страну. Све почиње претераном амбициозношћу и потребом да се све уради перфектно, а жеља за доказивањем претвара се у загриженост и морање. Да би се задовојили високо постављени циљеви, ангажованост се стално повећава, а важне личне потребе несвесно се занемарују. У понашању је изражена нетolerантност и нефлексибилност. Породица, пријатељи и колеге примећују промене у понашању, а настали проблеми се поричу, енергија и емоције се црпе, а стрес и болан осећај унутрашње празнине су све већи. Све то доводи до десперонализације и појаве негативизма, цинизма и одсуства емпатије. Пут ка професионалном изгарању може да доведе до осећаја кривице, беспомоћности, безврљности, смањења продуктивности, али и до пада стручне компетентности. Уколико се стање на време не препозна, веома брзо долази до потпуне органске и психичке исцрпљености, када особа не показује никакве реакције и изгледа као да је потпуно "изгорела".

Психички симптоми:
Емоционална исцрпљеност,

АКЦИЈА ДОБРОВОЉНОГ ДОНИРАЊА КРВИ

Све више младих давалаца

У октобру је организована редовна хуманитарна акција добровољног давања крви на нивоу ЈП ЕМС „Недавно организованој акцији одазвало се 40 давалаца из нашег Предузећа“ – каже Александра Пејовски, координатор ове хумане иницијативе, и додаје да у ЕМС-у, ПД Електроисток-Пројектном бироу и ПД Електроисток-Изградњи укупно има 137 регистрованих добровољних давалаца крви.

„Имамо донаторе који су крв давали неколико десетина пута, а посебно радује све веће учешће млађих колега.

Популаризацији донирања крви прикључио се и Синдикат ЕМС, који је даваоцима поклонио шоље за чај. То је мали гест, а у будућности се очекују и други садржаји“ – истиче Пејовски. Овакве акције на нивоу Предузећа се организују три пута годишње, а следећа акција најављена је за јануар наредне године.

М. В.

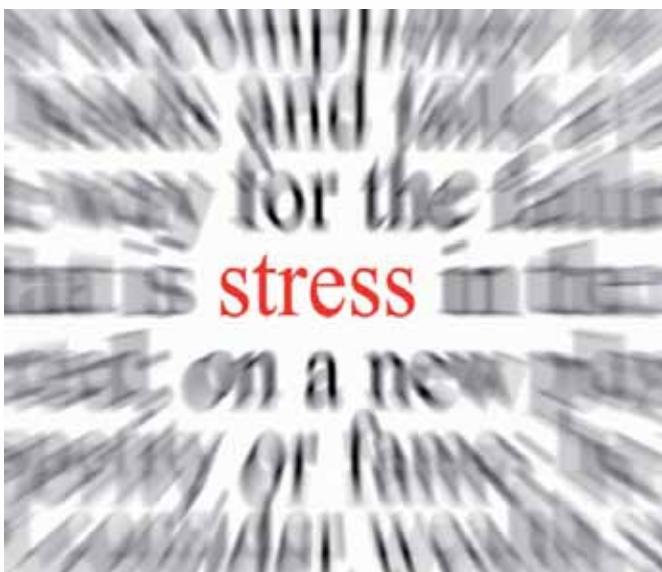
СТРЕСОМ

губитак мотивације и само-поуздања, апатија, бес, незадовољство, смањење концентрације, раздражљивост, ризично понашање (алкохол, дрога, промискуитет), осцилације расположења, агресија, депресија.

Физички симптоми: Хроничан умор, главобоља, несаница, проблеми са варењем (мучнина, болови у жељуцу, пролив), плитко и убрзано дисање, аритмија и хипертензија, тикови, болови у мишићима, варијације у тежини, пад имунитета и честе преходе.

Шта нам је чинити?

Дефиниција заравља, према Светској заравственој организацији, подразумева потпуно психичко, физичко и социјално благостање, а не само одсуство болести. Стане "Burnout" синдрома указује да нешто у животу озбиљно није у реду. Фазе које прате овај, све чешћи проблем су:

Идентификација синдрома и препознавање правог узрока насталих потешкота; Суочавање са стресом и проналажење решења у борби са истим; Период опоравка, који може да траје месецима.

Најделовнији лек у борби са сагоревањем на послу је превенција, која обухвата стицање знања и вештина савладавања стреса. Један од најуспешнијих начина подизања отпорности на стрес је стратегија самопомоћи – суочавање са животним изазовима и захтевима, као и следствена промена обрасца понашања. То подразумева доношење јасних одлука и проналажење времена да се преиспитају стварне амбиције, циљеви, жеље и снови. Потребно је да се успостави и одржи равнотежа, научи како у шуми да се види дрвеће, и на тај начин да се схвати шта је битно и вредно у животу, како би се достигла срећа и задовољство. Предузмите следеће:

- ослободите се перфекционизма,
- успорите и пронађите време за одмор и опуштање,
- направите листу приоритета,
- пронађите времена са-мо за себе,
- извршите селекцију обавеза,
- урадите оно што кажете,
- трудите се да мислите позитивно,
- поставите границе и научите да кажете "не",
- усвојите здраве начине живота,
- редовно се и здраво храните,
- будите физички активни,
- имајте уредан и квалитен сан,
- разговарајте са блиским особама о проблемима.

Сагоревање на послу није само стрес, оно је више од тога. Данас велики број особа доживљава разнородне стресове у животу, а да при томе не постају жртве овог синдрома. Иако је стрес значајна и неопходна компонента свакодневног живота, он постаје токсичан када му се ниво драстично повећа. Оптимална доза стреса је индивидуална и варира од човека до човека. Постоје особе који-

ма је стрес потребан да би нормално функционисале и биле срећне. У исто време, постоје они који желе да живе мирно и без великих трзавица. Из тог разлога, свака особа мора да одреди сопствени ниво стреса потребног за успешан и срећан живот.

Изрека каже да је стрес „зачин живота или пољубац смрти“. Стрес не можемо да укинемо, али можемо да га избалансирамо и научимо да живимо са њим.

Др Александра Карапанцић
(лекар опште праксе
у амбуланти „ЕМС“)

Серија текстова "ЕМС-ова амбуланта" омогућена је средствима TEMPUS пројекта

IN MEMORIAM

Силвана Павић

Веома је тешко прихватити чињеницу да наше колеги-нице и пријатељице Силване Павић више нема. Нама, њеним колегама, остаје само да је се сећамо и да на овај начин, још једном, изразимо најдубљу и најискре-нију тугу за особом која је својом личношћу и енерги-јом обележила животе многих од нас.

Силвана Павић је рођена 31. децембра 1970. год. у Бихаћу, а од 1980. год. живи у Београду где завршава средњу техничку школу. Даље образовање наставља на Вишој техничкој школи у Новом Саду да би на Факултету заштите на раду у Нишу дипломирала на сме-ру заштите од пожара. У међувремену стиче и две ли-ценце за бављење пословима заштите од пожара и безбедности и здравља на раду.

У Електромрежу Србије дошла је пре две године са убедљивом препоруком. Претходно дугогодишње радио искуство у великим фирмама ЈАТ, Delta Holding, Projmetal A.D. и Vip mobile, обогаћено бројним квали-фикацијама и способностима говорило је томе у при-лог. Енергична, свестрано образована, ителектуално радознала, са лакоћом се уклопила у нови колектив ЕМС-а. У послу је била самоуверена, одлучна и истрај-на, приступала је решењу свих проблема са великим озбиљношћу и одговорношћу, не остављајући ништа нерешено или недовршено. Истичући се као компен-тентан стручњак, уз непресушну радну енергију и ве-лике организационе способности, за веома кратко време, постала је руководилац Службе за БЗР и ЗОП и незаменљив сарадник.

Нажалост, потпуно неочекивано, прекинут је један изузетан људски и професионални живот. Изненадна смрт зауставила је нашу драгу колегеницу и пријатељицу у напону највеће стваралачке и интелектуалне снаге. За све нас који смо познавали и волели Силвану, остаће живо сећање на њену подршку и сарадњу, енергију и амбицију, снагу и искуство, које је делила са нама а које смо тако изненада и брзо изгубили.

Хвала јој за све тренутке заједничких дружења, за смех, ведрину и оптимизам којим је освајала и пленила, и топлину коју је унела у наше животе. Нека почива у миру и нека јој је вечна слава.

Колеге из Сектора за заштиту

IN MEMORIAM

Петар Рајковић

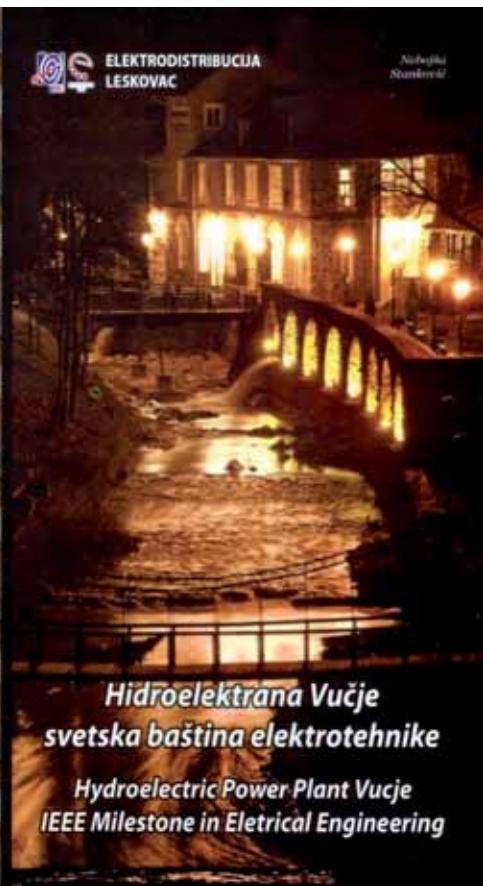
Дана 26. септембра 2012, после краће болести умро је дипл. инг. Петар Рајковић, популарни „Пера Брка“, који је у Електропривреди Србије провео највећи део свога радног века и оставил дубок траг и сећање као изврстан стручњак и изванредан чо-век.

Рођен је 1936. у Параћину, Електротехнички фа-култет завршио је 1962, а у Електропривреди Срби-је ради од 1966. године, прво у ТЕ Колубара, да би 1969. године прешао у Диспетчерски центар ЕПС-а, који је баш у то време градио нови и за то време модерни центар на Вождовцу. Пера се посветио из-градњи и развоју савременог система за регулацију учестаности и снага размене, где је нашао себе, јер је био подједнако добро теоријски поткован, та-лентован пројектант и спретан мануелац, што се вр-ло ретко среће у једној личности. Ту је, пре пензи-онисања, испратио три генерације опреме и кон-цепције управљања електроенергетским системима, од мануелне импровизације, преко аналогне техни-ке, до савремене концепције дигиталног управљања и паметних мрежа. Око себе је окупио више спо-собних и вредних младих инжењера, који су уз уз-њега стицали неопходна теоријска знања и иску-ствма, тако да је најзаслужнији што су брзо прихва-тили и сродили се са сложеном опремом и принци-пима рада великих електроенергетских мрежа и си-стема. И после пензионисања наставио је да ради у струци, као консултант у ЕМС-у и ЕНТЕЛ-у.

Пера је упамћен не само као изврстан стручњак, већ и као јако друшљубив и духовит човек. Увек је умео да анимира околину, да се и при највећим оба-vezama нађе времена за шалу, а у причању духовитих анегдота био је без премца. Часови проведени у његовом друштву дуго се памте и препричавају.

М. Ђаловић

Хидроелектрана Вучје – светска баштина електротехнике

Монографија „Хидроелектрана Вучје – светска баштина електротехнике“ у издању ЈП ЕПС – ПД Југоисток д.о.о. Ниш, огранак Електродистрибуција Лесковац, је богато илустрована прича о том живом споменику, не само техничке културе, већ шире традиције југа Србије, месту које је постало незаобилазна дестинација за привредне, културне и спортске делегације, амбасадоре и државне званичнике, ђачке и студентске екскурзије.

„Оно што Хидроелектрани Вучје даје посебно место међу пионирским подухватима домаће електропривреде, јесте чињеница да је увек ушла у други век непрекидног рада и производње електричне енергије. Таква истрајност представља реткост не само на овим просторима, где су ветро-

ви рата враћали клатно историје уназад, већ и у много ширим размерама. Вредност Хидроелектране Вучје за светску историју електротехнике, препозната је и исказана кроз врхунско признање које јој је додељено 2005. године. Институт инжењера електротехнике и електронике (IEEE), највећа светска асоцијација инжењера из области електротехнике, електронике, телекомуникација и других сродних области, уврстио је хидроелектрану Вучје у листу Milestone, коју чине објекти, проналасци и достигнућа од општег значаја за развој и историју електротехнике у свету“ – стоји између осталог у предговору трећем издању, који је написао **Небојша Станковић**, аутор монографије.

М. Б.

ИЗДАЊЕ МУЗЕЈА НАУКЕ И ТЕХНИКЕ

Флогистон - часопис за историју науке

Музеј науке и технике, уз финансијску подршку министарства просвете и науке као и културе Републике Србије, објавио је двоброј 18/19 часописа Флогистон.

У тој публикацији обрађују се теме из области историје науке и технике, филозофија наука, организационих наука и култура. Осим документа, часопис објављује и разматрања и полемике.

Флогистон је израз који је први пут применио **Јохан Јоаким Бехер** 1667. године. Флогистонска хемија назив је за хемију 17. и 18. столећа. За разлику од алхемије, флогистонска хемија настојала је да све хемијске промене објасни једним принципом. **Георг Ернст Штал** је постулирао да све материје садрже флогистон, а његовим додавањем или губитком долази до хемијских мена. **Руђер Бошковић** такође је заступао једну од теори-

ја о флогистону који материју држи окупљену и омогућава горење. Израз је извorno старогрчки и управо значи горети. Неки аспекти тих схватања нису сасвим погрешни.

У овом двоброју **Ефстратије Теодосију**, **Василије Маниманис** и **Милан Димитријевић** баве се „Теоријом свега“ грчког мислиоца **Бенцамина Лезбиоса**. **Милорад Димитријевић** и **Душан Мијовић** разматрали су заборављену геолошку терминологију из 19. века нашег природњака **Јосифа Пецића**.

Флогистон доноси и теме из астрономије, развоја рачунарства у Србији, разматра да ли биологија помаже да објаснимо морал, бинарне опозиције у филозофији науке, појам организационе културе, значај комуникација и односа с јавностима.

П. Б.

ИЗ ИСТОРИЈЕ НАУКЕ И ТЕХНИКЕ
ФИЛОЗОФИЈА НАУКЕ
ОРГАНИЗАЦИОНЕ НАУКЕ И КУЛТУРА
ДОКУМЕНТИ
ПОЛЕМИКЕ

сигурност. поузданост. ефикасност.

www.ems.rs